

Філоненко Є. С.
НМетАУ

ІСТОРИЧНІ НАЗВИ ДНІПРОПЕТРОВСЬКА

Після Революції Гідності Президент України Петро Порошенко 15 травня 2015 року підписав закон «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їх символіки». Отже, нагальним питанням на сьогоднішній день є перейменування вулиць та міст України, зокрема Дніпропетровська. Серед запропонованих назв – Катеринослав, Січеслав, Дніпрослав, Кодак, Половиця, навіть Махноград або Яворницький. Пропозиції щодо назв нашого міста певною мірою пов'язані з визначенням дати його заснування.

Деякі історики вважають вихідною датою літочислення Дніпропетровська 1635 р. – рік побудови фортеці Кодак. В подальшому фортеця відіграла значну роль в регіоні, а розташоване на відстані 15 км від неї містечко Новий Кодак стало центром Кодацької паланки. Прихильники надання нашому місту назви Половиця підкреслюють, що слобода з означеною назвою з'явилася у середині XVIII ст. і знаходилася на тому місці, де зараз розташована центральна частина Дніпропетровська. Деякі вчені пов'язують дату заснування нашого міста з утворенням саме цієї козацької слободи. Більше 100 років сучасний Дніпропетровськ мав назву Катеринослав (на честь імператриці Катерини II) – з того часу, як у 1776 р. було обране місце для губернського центру. Павло I, син Катерини II, після її смерті (1796 р.) дав місту нову назву – Новоросійськ. Імператор Олександр I в 1802 р. повернув місту його попереднє ім'я. Сучасні прибічники цієї назви пропонують вважати, що місто отримало назву не на честь імператриці Катерини II, а на честь святої Катерини. Під час революції 1917 року і громадянської війни частина міської громади, насамперед та, яка бачила перспективу незалежної української держави, стала іменувати Катеринослав «Січеславом». Реально назва «Січеслав» існувала деякий час тільки в місцевих українських виданнях.

Після революції різні організації пропонували свої варіанти перейменування Катеринослава – на Краснодніпровськ, Ленінослав, Металіст, Краснорурськ. У 1926 р. нашому місту придумали нове ім'я, яке складалося з назви річки Дніпро та прізвища відомого більшовика Григорія Петровського. Катеринославський окружний з'їзд Рад прийняв рішення про перейменування Катеринослава на «Дніпропетровськ», потім його затвердила Президія Всеукраїнського ЦВК, а 20 липня 1926 р. – і Центральний Виконавчий Комітет СРСР. Зараз деякі вчені пропонують змінити не назву міста, а її смислове наповнення, тобто прийняти рішення, за яким Дніпропетровськ свою назву носить на честь апостола Петра.

В результаті соціопитування, яке проводилося на сайті мерії Дніпропетровська з 28 липня і завершилося 28 серпня 2015 р., більшість респондентів – понад 25 тисяч осіб – проголосували за збереження старої назви. На другому місці «Січеслав», за цю назву віддали свій голос 15 000 чоловік, і замикає трійку лідерів «Дніпро», за неї проголосували 13 000 чоловік.

Таким чином, перейменування міста є наслідком зміни ідеологічних поглядів в державі. Незаперечна заслуга у заселенні та освоєнні територій у

межах сучасного Дніпропетровська належить запорізьким козакам, з ними пов'язана частина запропонованих назв міста. Прибічники назв Катеринослав і Дніпропетровськ пропонують наповнити старі назви новим змістом. Отже, питання про назву міста та дату його заснування на сьогодні залишається відкритим.